

Dalende arbeidsdeelname bij Vlaamse jongeren

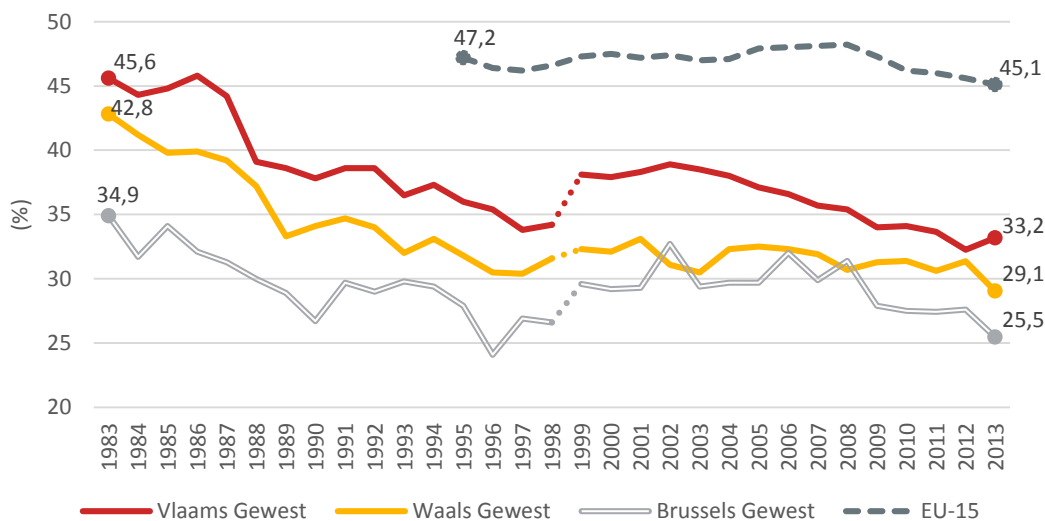
Arbeidsmarktflits | 12 februari 2015

Steeds meer jongeren nemen deel aan het hoger onderwijs en vergroten zo hun kansen op een succesvolle arbeidsmarktintrede. Aangezien deze jongeren langer studeren en op latere leeftijd toetreden tot de arbeidsmarkt, heeft dit proces van toenemende onderwijsparticipatie ook een invloed op de globale arbeidsdeelname van jongeren. Om hier zicht op te krijgen, bekijken we in deze arbeidsmarktflits de langetermijnevolutie van de activiteitsgraad bij jongeren.

Dalende arbeidsdeelname bij jongeren

Figuur 1 toont de evolutie van 1983 tot 2013 van de activiteitsgraad van jongeren tussen 15 en 24 jaar. Deze indicator drukt uit welk aandeel van de jongeren deelneemt aan de arbeidsmarkt, hetzij als werkende, hetzij als werkzoekende. De voorbije dertig jaar is de activiteitsgraad van Vlaamse jongeren aanzienlijk gedaald. Begin jaren tachtig bood nog 45% van alle jongeren zich aan op de arbeidsmarkt, in de recente jaren is dat nog slechts 33%. De daling van de activiteitsgraad van Vlaamse jongeren is onder meer een gevolg van de democratisering en hervorming van het hoger onderwijs. Steeds meer jongeren nemen deel aan het hoger onderwijs waardoor ze pas op latere leeftijd toetreden tot de arbeidsmarkt.

Figuur 1. Evolutie van de jongerenactiviteitsgraad (15-24 jaar) (Belgische gewesten en EU-15; 1983-2013)

Noot: Tijdreeksbreuk tussen 1998 en 1999 omwille van een definitiewijziging

Bron: Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium EAK, Eurostat LFS (Bewerking Steunpunt WSE)

Ook de andere Belgische gewesten kenden in de jaren tachtig en negentig een dalende trend van de jongerenactiviteitsgraad. In de jaren 2000 daarentegen werd de daling afgeremd en kenden Brussel en Wallonië

een vrij stabiel verloop van de activiteitsgraad bij jongeren. Met de crisis in 2009 kwam hier opnieuw verandering in en zagen we vooral in Brussel een sterke daling van de arbeidsdeelname bij jongeren. Anno 2013 was amper een kwart van de Brusselse jongeren tussen 15 en 24 jaar actief op de arbeidsmarkt.

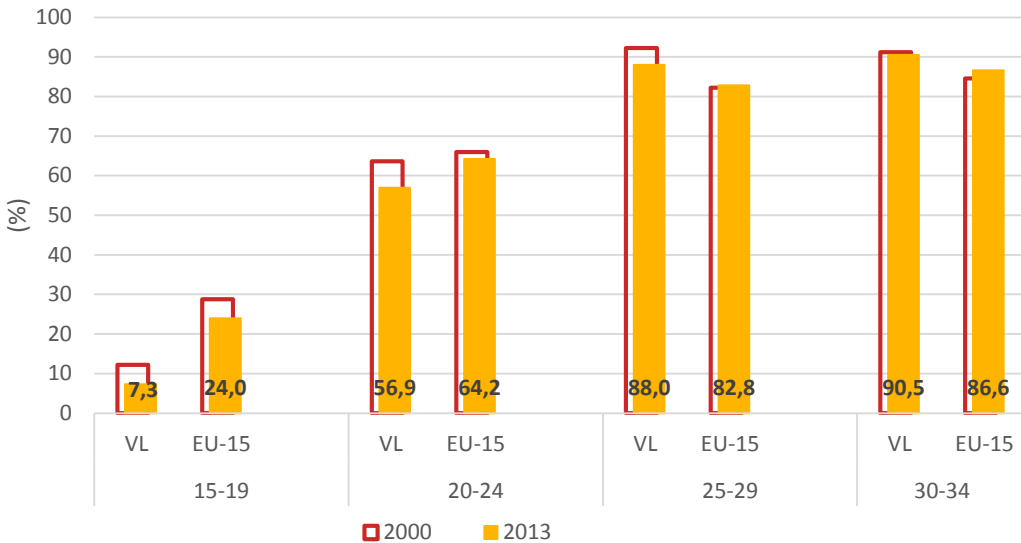
Vlaanderen versus EU-15

Uit figuur 1 kan ook afgeleid worden dat de jongerenactiviteitsgraad in de EU-15 zich op een veel hoger niveau bevindt dan in Vlaanderen. In 2013 was gemiddeld 45,1% van de jongeren in de EU-15 actief op de arbeidsmarkt, tegenover 33,2% in Vlaanderen. Daarnaast valt op dat het dalende patroon dat we in Vlaanderen zagen, grotendeels achterwege blijft in de EU-15. Tussen 2003 en 2008 was er zelfs een licht stijgende trend merkbaar. Vanaf het crisisjaar 2009 zien we vervolgens wel een forse daling van de activiteitsgraad bij jongeren in de EU-15. Deze plotse daling is wellicht toe te wijzen aan een fenomeen van 'hiding out' waarbij jongeren zich afwenden van de arbeidsmarkt of hun arbeidsmarktintrede uitstellen omwille van de beperkte tewerkstellingskansen.

Het niveauverschil tussen Vlaanderen en de EU-15 is te verklaren doordat heel wat Vlaamse jongeren hun deelname aan de arbeidsmarkt uitstellen tot na het afronden van de studies. Anders gezegd, Vlaanderen kent relatief weinig jongeren die tijdens de studies actief zijn op de arbeidsmarkt. In figuur 2 zien we dat het verschil vooral zeer groot is bij de 15- tot 19-jarigen die in Vlaanderen nauwelijks deelnemen aan de arbeidsmarkt (7,3%), terwijl gemiddeld in de EU-15 bijna een kwart van deze leeftijdsgroep arbeidsmarktactief is (24%). Toch is er ook bij de 20- tot 24-jarigen nog een opmerkelijk verschil van 56,9% in Vlaanderen tegenover 64,2% in de EU-15.

In de figuur zien we ook dat Vlaanderen de achterstand vervolgens wel kan goedmaken bij de jongvolwassenen tussen 25 en 34 jaar. Bij de 25- tot 29-jarigen is 88% van de Vlamingen actief op de arbeidsmarkt, tegenover 82,8% in de EU-15. Bij de 30- tot 34-jarigen gaat het om respectievelijk 90,5% en 86,6%. Vlaamse jongeren treden dus later toe tot de arbeidsmarkt, maar ze kennen eens voorbij de 25 jaar wel een substantieel hoger niveau van arbeidsmarktdeelname. In vergelijking met het jaar 2000 blijkt dat de voorsprong van Vlaanderen bij de jongvolwassenen wel kleiner geworden is. Terwijl de activiteitsgraad bij de twee leeftijdsgroepen (25-29 jaar en 30-34 jaar) daalde in Vlaanderen, was er een lichte toename in de EU-15. Bovendien werd in dezelfde periode ook de achterstand van Vlaanderen bij de min-25-jarigen groter door een sterkere daling van de jongerenactiviteitsgraden in Vlaanderen dan gemiddeld in de EU-15.

Figuur 2. Evolutie van de jongerenactiviteitsgraad (15-34 jaar) per leeftijdsklasse (Vlaams Gewest en EU-15; 2000 en 2013)

Bron: Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium EAK, Eurostat LFS (Bewerking Steunpunt WSE)

We zagen dat de arbeidsdeelname van Vlaamse jongeren (15- tot 24-jarigen) de voorbije dertig jaar bijna onophoudelijk gedaald is. Deze daling kan onder andere toegewezen worden aan een stijgende participatie van jongeren aan het hoger onderwijs. Dit is uiteraard goed nieuws, aangezien jongeren hierdoor ook beter uitgerust zijn om hun verdere loopbaan vorm te geven.

Toch houdt de stelselmatige daling van de arbeidsdeelname bij jongeren ook een risico in omdat hierdoor de druk op het ‘einde van de loopbaan’ verder toeneemt. Aangezien Vlaanderen een algemeen hogere arbeidsdeelname nastreeft, zal de latere intrede op de arbeidsmarkt immers gecompenseerd moeten worden met langer werken en een latere uittrede. Naast de pensioenleeftijd en vervroegde uittrede verdient daarom ook de arbeidsmarktintrede de nodige aandacht, zodat toegewerkt kan worden naar een evenwichtige spreiding van de arbeidsdeelname over heel de loopbaan.

Meer duiding over langetermijnevoluties op de Vlaamse arbeidsmarkt is te vinden in het WSE Report ‘Terugblik op de Vlaamse arbeidsmarkt’ op de [website van het Steunpunt WSE](#). In dit rapport brengen we aan de hand van tien thematische fiches het pad in beeld dat de Vlaamse arbeidsmarkt sinds de jaren tachtig bewandeld heeft.

Wim Herremans
Steunpunt Werk en Sociale economie